

PANDEMİ SÜRECİNİN İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİNE ETKİLERİ SEMPOZYUMU

SONUÇ BİLDİRİSİ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Adana Şubesinin yürütücülüğünde iki yılda bir düzenlenen ve onuncusu 2019 yılında gerçekleştirilen İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kongresi bu yıl COVID-19 pandemisi (salgını) nedeni ile düzenlenememiştir. Kongremizin yerine, 22-23 Ekim 2021 tarihlerinde çevrimiçi olarak uluslararası katılımlı "İSİG Kongresine Giderken Pandemi Sürecinin İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğine Etkileri Sempozyumu" düzenlenmiştir.

Sempozyuma 632 kişi katıldı. Sempozyumda, 10 oturumda 35 konu başlığında sunumlar yapılmış ve görüşler paylaşılmıştır.

COVID-19 salgın süreci ülkemizde çağdaş bir şekilde yürütülmemiş, vakalar tam olarak açıklanmamış, sendikaların, siyasi partilerin, meslek örgütlerinin ve özellikle TTB'nin önerileri dikkate alınmamıştır. Salgına ilişkin verilerin paylaşımında Sağlık Bakanlığı'na karşı oluşan güvensizlik, önlemlerin alınmasında sıkıntı yaratmış, COVID-19'un meslek hastalığı sayılmasına ilişkin talepler karşılık bulmamıştır.

COVID-19, toplum için ve özellikle çalışanlar için bir sağlık sorunudur. Ancak COVID-19 sürecinde kararlar hemen hemen sadece Sağlık Bakanlığı tarafından alınmış, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı sürece tam olarak dahil edilmemiş, Sağlık Bakanlığı süreci kararsız bir şekilde yönetmiştir.

COVID-19'dan korunma için maske-mesafe-hijyen temel alınırken, hijyen için dezenfektan, korunma için maske sağlanması konusunda uzun süre sorunlar yaşanmıştır. Piyasadaki maske ve dezenfektanların standartlara uygunluğu konusunda herhangi bir denetim yapılmamıştır.

COVID-19 Pandemi süreci, ülkemizde çarkların dönmesini hedefleyen, işçilerin, emekçilerin sağlığını gözetmeyen biçimde yürütülmüştür. Okullar kapalı tutulmuş, alışveriş merkezleri açık bırakılmış, lokanta-kafeterya gibi yiyecek/içecek işyerleri ile eğlence sektörüne ilişkin işyerleri kapatılmış, kapatılan işyeri çalışanlarının yaşamlarını asgari koşullarda bile sürdürebilmesi için katkı yapılmamıştır.

Yüzlerce sağlık çalışanı ile değişik çalışma alanlarındaki emekçiler Covid-19 hastalığı nedeni ile hayatını kaybetmiştir. Gerçek sayı konusunda şüpheler olsa da Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre sempozyumun düzenlendiği güne kadar ülkemizde yaklaşık 68.000 kişi COVID-19 nedeni ile hayatını kaybetmiştir. Hayatını kaybedenleri saygı ile anıyoruz. Covid-19'a karşı mücadele büyük ölçüde sağlık çalışanlarını omzuna yüklenmiş, sağlık çalışanları artık bu yükü kaldıramaz hale gelmiş, binlerce sağlık çalışanı görevlerinden istifa etmiştir.

İşverenlerin işyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğini (İSİG) sağlama yükümlülüğü, COVID-19 salgını için önlem alma yükümlülüğünü kapsamaktadır. Ancak diğer önlemler yanında maske ve çalışma ortamı hijyeni için gerekli malzemelerin sağlanması konusunda bile sıkıntılar yaşanmıştır.

COVID-19 salgını sürecinde ücretli olarak çalışanların gelirleri azalmış, giderleri, borçları, işsizlik, yoksulluk, pahalılık daha da artmıştır. Salgının olumsuz etkilerini kadınlar, gençler,

gündelik çalışarak yaşamını sağlayanlar daha yoğun bir şekilde yaşamıştır. Uzaktan çalışma, evde çalışma tüm çalışanların yükünü artırmakla birlikte özellikle kadınların yükünü daha da ağırlaştırmıştır.

Köprü, tünel, otoyol, havaalanı, şehir hastanesi vb. yerler için şirketlere verilmiş olan yolcu, araç, hasta garanti ödemeleri sürdürülürken, işsizliğe, işyerlerinin kapanmasına rağmen, devletin işini kaybedenlere, işyerini kapatanlara katkısı çok düşük düzeyde kalmıştır. Bulunan çözüm "ücretli izin" ve "kısa çalışma" olmuştur. Ücretsiz izne gönderilenlere günlük ücret olarak önce 39 TL sonra 50 TL gibi çok az bir para ödenmiş, insanların bu ücretle yaşamalarını sağlamaları beklenmiştir. Ülkemiz milli gelire göre yurttaşlara en az gelir katkısında bulunan 2 ülke arasında yer almıştır. Çalışanlara yapılan kısıtlı yardım da, işsizlik fonundan karşılanmıştır. Sigortalılık süreleri ve kayıt dışılık nedeni ile çalışanların önemli bir bölümü kısa çalışma ödeneğinden de yararlanamamıştır.

Okulların kapalı olması nedeni ile milyonlarca öğrenci eğitim-öğretimden yoksun kalmış, birçok öğrenci eski bildiklerini de unutmuştur.

Sempozyuma IndustriALL Küresel Sendika, Hindistan, Makedonya ve İtalya'dan temsilciler katılmış, ülke örnekleri paylaşılmıştır. Hindistan ve Makedonya'da, pandemi etki ve sonuçlarının ülkemiz ile benzer ve hatta sağlık çalışanlarının etkilenmesinin daha fazla olduğu, buna karşın İtalya'da pandemi başlangıcındaki yüksek sağlık etkileniminin yönetim yaklaşımı ile etkin şekilde toparlandığı ve % 70'den fazla toplum bağışıklığının sağlandığı, sağlık çalışanlarına aşırı zorunluluğu getirildiği belirtilmiştir.

Sempozyumun panel ve oturumlarında sunulan görüş ve bildirimler, tespitler ile yapılan tartışmalar sonucu pandemi süreci ile İSİG alanında atılması beklenen adım, önlem ve düzenlemeler, aşağıda kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

1. Pandemi sosyal devletin gerekliliğini yeniden göstermiştir. Eğitim ve sağlıkta özelleştirmenin olumsuz sonuçları pandemi sürecinde bir kez daha görülmüştür. Küreselleşmenin, yenedünya düzeninin dayattığı koşullardan vazgeçilmeli, sosyal devlet ilkesi hatırlanmalı, sosyal devletin gerektirdiği politikalara dönülmeli, eğitim ve sağlık kamusal hizmet olarak düzenlenmelidir.

2. Uygulanan politikalar emeği ile geçinenleri daha da yoksullaştırmakta, derin yoksulluk yaygınlaşmaktadır. Pandemi "Halk İçin Bütçe" ihtiyacını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Bütçe kaynakları harcama planlaması, emeği ile geçinenlerin yaşamını kolaylaştıracak şekilde yapılmalıdır.

2022 bütçesinin TBMM'de görüşüldüğü bu günlerde yeni derslik, öğretmen-personel ihtiyacı, telafi eğitimi gibi ihtiyaçlar göz önünde bulundurulurken eğitim ve sağlığa ayrılan pay artırılmalıdır.

3. Ülkemizde, asgari ücret ortalama ücret olmuştur. Asgari ücret insanca yaşanacak seviyeye çıkarılmalı ve vergi dışı bırakılmalıdır.

4. Çalışanların sosyal ve ekonomik koşulları iyileştirilmelidir. Tüm aileler için temel geçim desteği uygulamasına geçilmelidir.
5. Kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır.
6. Elektrik, su, doğalgaz ve temel gıda maddelerinden KDV alınmamalıdır.
7. Köprü, tünel, otoyol, havaalanı, şehir hastanesi vb. yerler için verilmiş olan yolcu, araç, hasta garanti ödemeleri durdurulmalı; bu kaynaklar, işsiz kalan, işyerlerini kapatmak zorunda kalanlara destek olarak verilmelidir.
8. Pandemi çalışanların sağlık hakkının yok sayıldığını ispat etmiştir.

Sağlıklı yaşam hakkı, sağlıklı koşullarda çalışma, nitelikli ve ücretsiz sağlık hizmetine ulaşabilmenin öncelikli temel insan haklarından olduğu hatırlanmalı, düzenlemeler, uygulamalar bu gerçeklik üzerine yeniden kurgulanmalıdır.

9. Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, sendikalaşmanın önündeki engeller kaldırılmalıdır.
10. Çalışan temsilcileri, sendika temsilcileri ve sendikaların işyerlerinde gerçek anlamda işçi sağlığı iş güvenliği denetimi yapabilmelerinin yasal zemini oluşturulmalıdır. Sendikalar örgütlü olmadıkları işyerlerinde de İSİG denetimi yapabilmelidir.
11. Kadınlar sadece pandemi döneminde değil öncesinde de çalışma yaşamında ayrımcı politikalarla karşı karşıya kalmışlardır. Pandemi dönemi ve sonrası için de çalışma hayatındaki toplumsal cinsiyet ayrımcılığına karşı iş ve aile hayatı ile barışık, bütüncül bir dönüşüm politikası hayata geçirilmelidir.
12. İşyerlerinin devlet tarafından İSİG yönünden denetimi sayı olarak artırılmalı, güvensiz işyerlerine ertelemesiz ve afsız, idari yaptırım ve para cezası uygulanmalıdır.
13. Pandemi süreci, işyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanmasının bir ekip işi olduğunu ve iş güvenliği uzmanı ile işyeri hekiminin işbirliği gerekliliğini kanıtlamıştır.

İşyerlerinde işçi sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasının işveren yükümlülüğü olduğu, İSİG profesyonellerinin işyerlerine verdiği İSİG hizmetlerinin sadece rehberlik ve danışmanlık hizmeti olduğu hatırlanmalı, aksine değerlendirmelerin olduğu yargı kararları da göz önünde bulundurularak, bu kararlara dayanak gösterilen mevzuat hükümleri, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimlerinin rehberlik ve danışmanlık hizmeti verdiği gerçeğinin net olarak anlaşıldığı şekilde düzenlenmelidir.

14. COVID-19 başta sağlık çalışanları olmak üzere, meslek hastalığı olarak kabul edilmelidir.

15. Sağlık çalışanlarının salgın döneminde bedenen ve ruhen çok yorulduğu bilinmektedir, bu nedenle Sağlık Bakanlığı'na bağlı birimlere hekim, hemşire, yardımcı sağlık personeli alınmalıdır.
16. Kronik hastalıkları olan çalışanlar, COVID-19 toplum bağışıklığı kazanıncaya kadar kamu-özel sektör çalışanı ayrımı olmaksızın ücretli izine ayrılmalı, ücretleri, bütçeden karşılanmalıdır.
17. COVID-19 hastalığının ilk günlerinden beri uygulanmakta olan maske-mesafe-hijyen-kapalı alanların % 100 temiz hava ile havalandırılması vb. uygulamaların sürdürülmesinin yanında, geliştirilen aşuların etkinliği gözle görülmektedir. Ancak ülkemizde halen aşılama toplum bağışıklığını sağlayacak seviyede değildir.

Sağlık Bakanlığı'nın verileri ayrıntılı paylaşması, aşı yaptırma kararsızlığının ortadan kaldırılmasında önemli rol oynayacaktır.

18. Pandemi aşısızların pandemisi olmuştur. Aşı, bağışıklığı sağlayan bir koruyucu önlemdir. Aşı yaptırmayanlar, hem kendi yaşamlarını hem de diğer vatandaşların yaşamını tehlikeye atmaktadır.
19. PCR testleri ile salgın önlenemez, sadece boyutu tespit edilebilir. En azından toplumsal bağışıklığı sağlayacak ölçüde aşı yapılması ile salgının önlenebileceği bilinerek, kamusal yönetimle, şeffaf, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri, sendikalar ve özel sektörün koordineli çalıştığı aşılama çağrı kampanyaları yürütülmelidir.
20. Ülkemiz mevzuatına göre siyasi iradenin aşığı zorunlu tutma yetkisi vardır-yoktur tartışmalarına girmeden, aşı yaptırma; yaşam hakkı, vücut dokunulmazlığı ilkelerini gözetken çerçevede erişilebilir, öngörülebilir, kesinlik ölçütleri içeren yasal düzenleme ile çözümlenmelidir.
21. Salgın ülkelerin tek tek alacağı önlemlerle engellenemeyecektir, aşıda patentin kaldırılması, uluslararası yardım dahil, yoksul ülkelerin aşığı ulaşmadaki sıkıntıları çözümlenmelidir.
22. Toplum bağışıklığı sağlanmadığı sürece gelişecek yeni varyantlar da göz önünde bulundurularak, maske, mesafe, hijyen, havalandırma gibi önlemler sürdürülmelidir.

Odamız, yukarıda sıralanan sorunların köklü bir tarzda aşılması ve insanca bir yaşanabilir, başka bir Türkiye için; eşitlikçi, özgürlükçü, barış içinde, demokratik, laik, sanayileşmiş, kalkınmış, tam bağımsız bir Türkiye için mücadeleye kararlılıkla devam edecektir.

Yaşasın MMO Örgütlülüğü

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

27.10.2021